

Nämnden Svenska rum 22.05.2025

Utlåtande som svar på fullmäktigemotion om återinförande av uteraster i årskurs 7–9

Beredning och upplysningar:
Wendell Kasper
Plosila Riina
Stolt-Haglund Ida
Kolomainen Anastasia
fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Direktör för sektorn för fostran och lärande Narvo-Akkola Merja

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsedelen om ledamot Henna Kajavas och 17 andra ledamöters motion 9.12.2024 om att återinföra uteraster i årskurs 7–9.

Behandling

Beslut

Redogörelse

Fullmäktigemotion

Henna Kajava och 17 andra ledamöter lämnade 9.12.2024 en motion där de konstaterar att årskurs 7–9 i Esboskolorna inte längre har uteraster. I motionen konstateras det att eleverna i årskurs 7–9 tillbringar hela skoldagen inomhus, när de inte behöver gå ut på rasterna. Bristen på frisk utomhusluft i kombination med att eleverna tillbringar tid med mobiltelefonerna i handen gör det svårare för dem att orka, koncentrera sig och lära sig.

I motionen föreslås det att alla elever i årskurs 7–9 ska ha obligatoriska uteraster, om de inte har särskilda skäl att stanna inomhus. Varje rast skulle inte innebära obligatorisk utevistelse, men ett minimiantal uteraster på dags- eller veckonivå skulle fastställas.

Beredning

Utlåtandet har beretts inom sektorn för fostran och lärande i samarbete mellan resultatenheterna för finskspråkig grundläggande utbildning och Svenska bildningstjänster.

Esbo ungdomsfullmäktige hördes om ärendet på det allmänna mötet 20.2.2025. Ungdomsfullmäktiges utlåtande bifogas som tilläggsmaterial. Lärarna som sköter särskilda pedagogiska utvecklingsuppgifter inom gymnastik inom finsk grundläggande utbildning hördes i januari 2025.

Anordnande av uteraster i årskurs 7–9

Planeringen av skolornas rastverksamhet styrs av grunderna för läroplanen. Utbildningsanordnaren kan besluta hur skoldagen ska uppdelas i lektioner och raster, vilka andra aktiviteter som hör till skoldagarna och hurdana verksamhetsformer som används. I Esbo planeras rastverksamheten i skolorna så att den stärker samhörigheten och utvecklar elevernas sociala relationer. Skolornas lokaler utvecklas så att de under rasterna inspirerar och motiverar eleverna samt ger dem ny energi. Eleverna deltar i planeringen av verksamheten. Vid planeringen av rasterna i skolorna beaktas bland annat personal- och redskapsresurser, lokalernas kapacitet samt trivsel och rekreation. Gårdsområdena och närmiljön vid skolorna i Esbo varierar mycket beroende på skolans läge och byggnad. I synnerhet skolor som arbetar i tillfälliga, ersättande lokaler kan sakna trivsamma och stimulerande gårdsområden. I enhetsskolor kan det uppstå utmaningar eftersom antalet elever är stort med tanke på gårdsområdenas kapacitet. I många skolor där gårdsområdena lämpar sig väl för rastverksamhet ordnas redan nu obligatoriska uteraster.

Rastverksamheten bör alltid ske under uppsyn av skolans vuxna, både inomhus och utomhus. Under obligatoriska uteraster måste skolorna i regel ordna rastövervakning utomhus, men både elever och lärare upplever att det är svårt att få eleverna att gå ut.

Synpunkter från utvecklarlärarna inom gymnastik

Utifrån responsen från utvecklarlärarna inom gymnastik kan det konstateras att ett tillräckligt antal gymnastiklektioner samt möjligheten att ordna rast- och klubbverksamhet i skolans omedelbara närhet har en viktigare roll än rasterna med tanke på motion under skoldagen. Enligt lärarnas erfarenheter har de åtgärder som i årskurs 7–9 bäst främjar elevernas motionerande och samhörighet varit anskaffning av olika motionsredskap samt gymnastikraster i gymnastiksalen. När det är snö- och isfritt används också basketkorgar, små spelplaner och motsvarande utrymmen aktivt på rasterna.

Enligt den elevrespons som samlats in av utvecklarlärarna inom gymnastik upplevde eleverna i skolor med obligatoriska uteraster att de med avsikt dröjer med att gå ut och bland annat gömmer sig på toaletter under rasterna. Eleverna själv uppgav att de under uteraster står och hänger nära ytterdörrarna under tak, i synnerhet vintertid.

Lärarna anser att det ovannämnda skapar motsättningar mellan elever och lärare, vilket inte bidrar till att skapa ett gott klimat och förtroende mellan dem.

Utlåtande av Esbo ungdomsfullmäktige

Ungdomsfullmäktige i Esbo gav också ett utlåtande om ärendet. Ungdomsfullmäktige konstaterar i sitt utlåtande att trots att oron för bristen på motion bland barn och unga är genuin och motiverad, är obligatoriska uteraster inte en realistisk lösning på problemet. Obligatoriska uteraster minskar enligt ungdomsfullmäktige inte användningen av smarttelefoner.

I stället för obligatoriska uteraster understöder ungdomsfullmäktige att uteraster utvecklas så att de blir ett mer lockande alternativ för inneraster, till exempel genom att förbättra trivseln utomhus. Dessutom föreslår ungdomsfullmäktige att skolornas gymnastiksalar ska tas i bruk för eleverna under raster.

Slutsatser och förslag

Forskning visar att ökad fysisk aktivitet i samband med skoldagarna bidrar till ökat välbefinnande, utvecklar interaktionsförmågan och den psykiska funktionsförmågan, förbättrar inlärningsresultaten samt utökar skoltrivseln och inlärningsmotivationen.

Eleverna i årskurs 7–9 bör i fortsättningen uppmuntras att tillbringa fler raster utomhus och att minska användningen av smarttelefoner under rasterna. Detta skulle kunna stödas genom att göra uterasterna mer lockande med hjälp av skolgårdar och redskap.

Med hänsyn till de gemensamma riktlinjerna för ordnandet av raster, den varierade fysiska miljön och resurserna i skolorna samt de kommentarer som ungdomsfullmäktige och utvecklarlärarna fört fram, anses det inte vara ändamålsenligt att införa obligatoriska uteraster för årskurs 7–9 i skolorna i Esbo. Däremot ägnas i fortsättningen i Esbo uppmärksamhet åt att möjliggöra aktiv rastverksamhet både inomhus och utomhus, med hänsyn till skolornas fysiska omgivning och resurser. Det anses vara ändamålsenligt att skolorna även i fortsättningen kan besluta vilka av rasterna som är obligatoriska uteraster. Dessutom rekommenderas att skolorna ordnar obligatoriska uteraster i den mån det är möjligt.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Nuorisovaltuuston lausunto valtuustoaloitteeseen ulkovälitunneista
- Valtuustoaloite ulkovälituntien palauttamiseksi yläkouluihin, Henna Kajava ja 17 kaupunginvaltuutettua

För kännedom